

Χρήστος Μπήτσικας
ΣΧΟΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΕΠΙΛΟΓΟ», "Ο ίδιος" μυθιστόρημα,
εκδόσεις Εντευκτηρίου, 2016.

Ο επίλογος. Η *σύνοψη* ή το *επακολούθημα*... Ο ελλειπτικός «εκείνος» ως τέτοιος, και η επικοινωνία ως αποτέλεσμα του επιλόγου-εκείνου...

Τέλος, το αντι-κείμενο του λόγου-επιλόγου λόγω της ελλειπτικότητας.
Ωστε:

Μια ολική – έλλογη ελλειπτικότητα, προκαλείται απ' την αμήχανη *διανομή* της επικοινωνίας, που ο «εκείνος» καλείται να την καταστήσει καθάρια, οριστική : μόνο ένας μονόλογος μένει γι' αυτόν (και τούτος χωρίς απόκριση) μιας και η μάνα δεν συμμετέχει και το παιδί δεν ζητά άλλο από μια μικρή απασχόληση –όσο μπορεί ηρεμιστική, μιας και δεν έχει την δυνατότητα να συμμετάσχει– καθώς, και τάξη: έναν ρυθμό...
(...*Το παιδί επιστρέφει κι εκείνος μεταμορφώνεται ξανά, ένας μεσολαβητής- που δεν του επιτρέπεται να "παραιτηθεί"*-, *λιτός, με μόνη την δύναμη του ρυθμού του*...)

Έτσι (ο «εκείνος») περιορίζει τις διηγήσεις του και αυτοπεριορίζεται σε λιγιστούς αντικατοπτρισμούς (όπως το παιχνίδι με το καθρεφτάκι) κουρασμένοι απ' την αναζήτηση του "φωτός" (...*Μήτε και 'μεις μπορέσαμε να ορθώσουμε πάνω απ' το σωρό αυτό, Λάμπη μου: μονάχα να στέκουμε και να ματιάζουμε μια τόση δα χαραμαδίτσα, μια γλωσσίτσα φως, μιας φλογίτσας το φωσάκι. Κι έτσι λέμε: κάπου εκεί έξω ξημερώνει... κι ακούγονται τα βήματά μας να γυρνούνε πίσω*...) απ' την σιγή και την ακινησία ◦ χωρίς να του παραγνωρίζεται ένας εγγενής ή και επίκτητος αυτοπεριορισμός (αμηχανία, εσωστρέφεια, "ανεπιμειξία").

Είναι ένας "αντι-ήρωας" μόνο (και τούτο το αντι-κείμενό του) γιατί δεν έχει τον τρόπο να είναι μεσολαβητής της αγωνίας της μάνας για το παιδί της - και κατ' επέκταση του ίδιου του παιδιού.

Είναι ένας αντιήρωας που επιθυμεί τον ρόλο του "μεσολαβητή", του ήρωα, που θα τους προστατεύσει "εν τάξει", τελειώνοντας τα βάσανά τους και προσπαθεί να τακτοποιήσει τις εμπειρίες του (με πολλές απ' αυτές να 'ναι σχεδόν "άκομψες") όσο μπορεί, για να τους τις καταθέσει με την βεβαιότητα ενός προσανατολισμού.

Κι ο λόγος του οικοδομείται απ' την αυθεντικότητα του πόνου του, καθώς δεν είναι ένας πόνος ενισχυμένος απ' την πλαστικότητα του παραπόνου. Είναι σχεδόν άκομψος κι αυθεντικός, όπως κάθε αληθινή διαμαρτυρία θα όφειλε να είναι : αλλά και συνεσταλμένος, με αγωνία μη απολήξει ολοκληρωτικά προσωπικός.

Μια διαμαρτυρία όμοια μιας αναδημιουργίας, που είναι τόσο οι κόποι της όσο το να αποσυρθείς μέσα σου ανώνυμα, αναζητώντας λίγη

ζεστασιά κι ύστερα την ζεστασιά της, αφού γύρω όλα θα επιμείνουν ανωφελώς τα ίδια (...*Μήτε και 'μεις μπορέσαμε να ορθώσουμε πάνω απ' το σωρό αυτό, Λάμπη μου:...*) και θα παραμείνουν με φυσικότητα απρόσιτα (...*Κι έτσι λέμε: κάπου εκεί έξω ζημερώνει... κι ακούγονται τα βήματά μας να γυρνούν πίσω...*) ...Για τον "εκείνο" η ανάγκη για διαμαρτυρία είναι μονάχα κάλεσμα ανάγκης για αναδημιουργία... (για να υποχωρήσει αλλού, βλέποντας ότι είναι άνιση η *διανομή*, γι' αυτό κι η δικιά τους με φυσικότητα τελειωτικά αμήχανη...)

Λίγα Λόγια για την ιστορία του:

Αναφέρει πρώτη τη Μαίρη : η Μαίρη που του "είπε" τον καφέ... Η Μαίρη που τον "συμβούλευσε", δηλαδή του σκλήριζε ότι η ζωή του ίσον τίποτε και ότι πρέπει μονάχα ένα, και που μάλιστα ομολογεί ότι έτρεμε στη ιδέα μην το ξεχάσει (αυτό το "ένα")...

Αυτό το "ένα, που πρέπει" το αναφέρει παρακάτω και είναι το: ...να την ακούς, ένα μόνο πρέπει... Με αυτό το "να την ακούς" [που λίγο παρακάτω συγκρατημένα διαμαρτύρεται (...*Εγώ πώς βρήκα! Να την ακούς... μου είπε - Ποιά;... την ρώτησα - Θα καταλάβεις... λέει. Και τότε τότε λέω: είναι αυτή; δεν είναι;...*)] πορεύτηκε και κρατήθηκε στην ζωή του, χωρίς, απ' ότι φαίνεται, να ξέρει σε ποια ακριβώς έπρεπε να είναι υπάκουος...

Ύστερα, μια μικρή αναφορά στην Γεωργία, που στην νιότη του τον πίκρανε και που την σπατάλησε σπέρνοντας μονάχα την "φοβέρα"...

Τρίτη αναφορά και με πιο πολύ ζήλο, είναι σε "εκείνη" που δεν γνωρίζει αν είναι αυτή που του είπε η Μαίρη να της είναι υπάκουος, αλλά που φαίνεται ότι θα ήθελε... που η καλημέρα της είναι μουσική, που ακούει σαν ενθύμηση την φωνή της: ...*Καλημέρα σας... τι κάνετε(;)...*, που δεν τολμά να της ζητήσει ούτε το όνομά της (...*Ένα απόγευμα, εκείνη, ήτανε σκεπτική -την πρόσεξα- μα πάντοτε χαμογελούσε. Α! την ακούω! όπως με πρόστρεξε η Μαίρη, καλά να 'ναι τώρα και πάντα. Να την ακούς, μου είπε: ένα μόνο πρέπει! Κι εγώ την ακούω. Καλημέρα και μόνο, Νίκη, την ακούω. Κι, έτσι, σκεπτική άκουσα, που έλεγε κρυφά, πώς θέλει να την στολίσουνε την Άνοιξη κι εκείνη. Α! μα μην τολμήσω να μαρτυρήσω μυστικό. Μήτε και στον εαυτό μου. Τίποτε δικό μου παρά αν μου το προσφέρει. Κι έπλεκαν οι αχτίδες τα λυμένα της μαλλιά, καθώς στα χείλη της βηματίζε η πνοή της' και το χαμόγελό της το κλειδί, για όλα τα αμελέτητα το φως. ...*) παρά αν του το προσφέρει (*Μια φορά, μου χαμογέλασε στα μάτια όπως η μάνα όταν έκλαιγα κρυφά... Την Άνοιξη θα... Δεν... Όχι... ...θα...- ...*) που του προσφέρει τον καφέ του στο café Oglasa και ανήκει μονάχα στον εαυτό της... και είναι τόσο ωραία : σαν καλημέρα...

...Σαν την καλημέρα που προσμένει να ακούσει απ' τον Λάμπη
(...*Τίποτε, Νίκη, θα βρει. Πόσο θα προσκυνήσει μέσα του- θα την πει την
καλημέρα του και θα 'ναι σκέτος υπάκουος- θα την θελήσει- το σκέφτεται-
πόσο θα προσκυνήσει- μία είναι η καλημέρα του...*)

Τελευταία η μάνα του, που μόλις απαντηθήκανε εκείνη έβαλε τα
κλάματα κι εκείνος το 'νοιωθε πως αναχωρούσε –για πού;– ...

...καθώς το “θεμέλιο”, το σπίτι που είναι περιορισμένοι εκείνη την
”αμήχανη” στιγμή (ή κάποιος που θα ‘πρεπε να ‘ναι γι’ αυτούς το
θεμέλιο), είναι ο κόσμος τους. Και δεν φαντάζει καθόλου με “κόσμο”
έτσι που στέκει και τα καταπίνει όλα. Και τον μέμφεται: ...να
γκρεμιστείς και συ δα ανέγγιχτος... Και τον φοβάται: ... μονάχα την
φθίση σου μην μαραζώνεις μπρος στα άλαλα κορμιά μας, δίχως να
ξέρουμε αν είν’ τα σωθικά σου ή αν εμάς, πια, η ψυχή μας ξεχείλισε...

...κι ο Λάμπης, λέει “εκείνος” ότι του μοιάζει : αυτός ο ίδιος... και πώς
τον αγαπάει... Μόνο που, όταν ακούγονταν η σιγαλιά μέσα του, ο
“εκείνος” σιγομπεμπερίζε από λεπτότητα, κι η σιγαλιά του τού
απαντούσε: ...και τι ξέρεις εσύ τάχα;... Δηλαδή η λεπτότητά του δεν είχε
σύμμαχο ούτε τον ίδιο του τον εαυτό... Και αγωνιά ◌ έμαθε να ζει
περιμένοντας και μονολογώντας, όπως αγωνιά αν η Νίκη έχει παράπονο
απ’ αυτόν : γνωρίζει ότι δεν είναι αρκετός ή τον κατάντησαν να μην είναι
αρκετός... Κι όμως αγωνιά ... ίσα συγκρατεί τα δάκρυά του και κρατά τα
μάτια του ορθάνοιχτα...

Μέχρι που στο τέλος βρίσκει έναν αληθινό, έναν αληθινά μεγάλο λόγο
(σε αντίθεση με την πρότερη ελλειπτικότητα των “περιστροφών” του)
που είναι ολόκληρος για το παιδί, που είναι ώρα του να ειπωθεί -λίγο
πριν αποσυρθεί- αναλαμβάνοντας την ευθύνη της στιγμής, που δεν την
είχε αναλάβει κανένας για ‘κείνο –παρότι, φαίνεται, πως την στερήθηκε
και αυτός ο ίδιος, ακόμη– (... *’Τι κάθεται και ματιάζει το φωσάκι(;): το
πονέσανε τα ματάκια, Νίκη- πάνε να κλειστούν...*)...
Αφότου ως “μεσολαβητής” τα έβαλε μ’ όλα τα ‘τέρατα’ κι αμφισβήτησε
όλα τα ‘θεμέλια’ ο τελευταίος λόγος είναι όλος για τον Λάμπη... Και
φεύγει, διαγράφοντας έναν νοητό κύκλο, επιστρέφοντας ολοκληρωτικά
στην ανωνυμία του... και στην ανυπαρξία... με την μάνα και το παιδί να
παίζουν με το καθρεφτάκι κι ύστερα το παιδί αναζωογονημένο να μην
μπορεί να ζωγραφίσει ένα σήμα, δύο μάτια και ένα χαμόγελο, πάνω στην
άχνα του “εκείνου” που διακριτικά, αυτός, την έχει αφήσει απ’ έξω...

Κι όταν, κάποιες φορές, περνά στην όχθη του άλλου είναι τόσο έτοιμος
να υποδείξει όσο και να αποποιηθεί (...*Δεν βάσταξα άλλο, Νίκη, του πήρα
την εφημερίδα απ' τα χέρια και του είπα: εδώ διαβάστε, κύριε, δεν είναι
παίξε γέλασε... Να δει για τον θάνατο πριν να μαυλίσει την ζωή. Α! Νίκη,*

άλλο, πια, δεν μίλησα. Καλή μου μέρα, είπα, δεν είναι παίξε γέλασε: η ώρα η καλή...) δεν αναζητά καμιά προσωπική νίκη μόνο ανεπαίσθητα να υπογραμμίσει το σημείο του και το σημείο του κόσμου του (...Μόνο στέκομαι σε μια γωνιά του δρόμου: ένα το σημείο μου, λέω. Και βλέπω κάπου κάπου το πρόσωπό μου στο γυαλί «αυτό είναι...», λέω, «...γάλα με δυο σταλίτσες φως»...) στο μεταίχμιο της αλήθειας του και της ασημαντότητάς της (...«... Χαμένε... ώρες ώρες κάθεσαι και ταιριάζεις κάτι σαχλαμάρες...»...). Είναι ένας “μεσολαβητής” που δεν συγκρούεται παρά μονάχα με τον εαυτό του, κι αφήνει τα απ’ έξω χτυπήματα στην “ευγενική” προαίρεση της αρεσκείας ενός κόσμου που, ολοφάνερα, του “ασφαλίζει” –και μαζί τον αποστομώνει– ότι: ...«φεύγα πια!», του ομολογώ «δεν είσαι εσύ για μας... συ θέλεις κεινούς με τ’ ασπρόρουχα· εμείς είμαστε όλοι λερωμένοι· **μην μας μιλάς: δεν θα μας ακούσει κανείς...**»... :για να εξασφαλίσει τους αγαπημένους του. Καθώς, αυτός, τώρα πια, τι “αυτός”... αυτός, τώρα πια, βρήκε...

Μα, τέλος, το χαμόγελο απομένει αγάρακτο... σαν την αέναη επιστροφή της ίδιας α-συν-εννοησίας.

Αυτά, αν «ο επίλογος» αυτονομηθεί από κεφάλαιο του ε ν ό ς , του μυθιστορήματος δηλαδή. Γιατί: ο εκείνος-γείτονας, κατοικεί πράγματι και στο εισαγωγικό κεφάλαιο «η διαταραχή». Εκεί: “πλάι σε άγνωρες φιγούρες που ανεμίζουνε και πουλιά που ψιθυρίζουνε ασώματα και ειρωνικά μονάχα”. Εκεί, ο γείτονας, επιφυλάσσει μια άλλη, απολαυστικά επιθετική, περιπέτεια για τον εαυτό του... σαν άλλος.

Γι’ αυτό το σχόλιο θέλω να σταθώ εδώ: ότι σε μια κοινωνία επίφασης κανόνων και μορφών, ζουν και αναπτύσσονται “οργανισμοί” εντελώς αντιθετικοί (καθότι ακριβώς ο εαυτός δεν ελέγχεται)... αφήνοντας να εννοηθεί ότι το περιθώριο-παραγκωνισμός είναι η άλλη πλάγια όψη (η ίδια, στο τέλος) της ελευθερίας που βιώνεται ως κοινωνούσα ζωή.

Αυτό το παράλογο κάποτε θα καταφύγει στον αυτισμό, ως μόνο σχέδιο διάσωσης του επι-κίνδυνου -και για τούτο καταζητούμενου- εαυτού. Και τούτη η αναπηρία θα ‘ναι σκέτη τρέλα...

Ιωάννινα 2017